



فصلنامه سیاستگذاری عمومی، دوره ۶، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۴۱-۲۳

مقاله پژوهشی

طراحی مدل خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم در ایران

عزت‌الله عباسیان

دانشیار اقتصاد دانشگاه تهران

مجتبی امیری^۱

دانشیار مدیریت دانشگاه تهران

شهرزاد نیری

استادیار مدیریت دانشگاه تربیت مدرس

زهره جلالی بیدگلی

دکتری مدیریت دولتی دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۹۹/۳/۳۰ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۷/۲۸)

چکیده

بخش کشاورزی به دلیل داشتن نقش حیاتی در تامین غذای مورد نیاز مردم و زیربنای اصلی تحقق امنیت غذایی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد جوامع محسوب می‌شود. یکی از مهم‌ترین سیاست‌های حمایتی در بخش کشاورزی، سیاست خرید تضمینی است و بهبود فرایند خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی یکی از عوامل مهم موفقیت در دستیابی به اهداف بخش کشاورزی در ایران است. پژوهش حاضر به دنبال طراحی و اعتبارسنجی مدل مناسب خط‌مشی‌گذاری برای خرید تضمینی گندم در ایران است. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و دارای رویکرد آمیخته است. یافته‌های فاز کیفی پژوهش حکایت از شناسایی مقوله‌های درون‌داده‌ها، چرخه، بازیگران، شرایط زمینه‌ای و پیامدهای نظام خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی دارد. یافته‌های مرحله کمی حاکی از تایید روابط بین مولفه‌های مدل ساختاری است.

واژگان کلیدی: خط‌مشی‌گذاری عمومی، خرید تضمینی، کالای اساسی، گندم.

مقدمه

بخش کشاورزی به دلیل داشتن نقش حیاتی در تامین غذای مورد نیاز مردم و به عنوان زیربنای اصلی تحقق امنیت غذایی، از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد جوامع محسوب می‌شود (Wu & et al., 2019; Smith & Glauber, 2020). بخش کشاورزی سهم عمده‌ای از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده و به اعتبار ارزش افزوده تولیدی، اولین بخش اقتصادی کشور به شمار می‌رود. حدود یک چهارم تولید ناخالص داخلی، بیش از یک سوم سهم صادرات غیرنفتی، یک چهارم اشتغال و ۹۰ درصد نیازهای واحدهای صنایع تبدیلی ایران توسط بخش کشاورزی تامین می‌شود (Taali & et al., 2015). حمایت از بخش کشاورزی به عنوان یکی از سیاست‌های پایدار و راهبردی در بیشتر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه اعمال می‌شود (Laajimi & et al., 2017). در بیشتر کشورهای جهان بدون حمایت از بخش کشاورزی، بخش عمده‌ای از کشاورزان و روستاییان با درآمد پایین با مشکلات جدی روبرو خواهند بود (حسینی و شاه‌نباتی، ۱۳۹۴). در سال‌های اخیر بیشترین تکیه دولت از بین سیاست‌های حمایتی بخش کشاورزی بر سیاست خرید تضمینی بوده است. در سیاست خرید تضمینی دولت مبادرت به تعیین قیمت تضمینی پیش از کاشت یا برداشت نموده و تضمین لازم را برای خرید محصول با قیمت تضمینی تعیین شده در زمان برداشت محصول یا هنگام عرضه آن به بازار به کشاورز می‌دهد (شعبان‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). محصول گندم به‌خاطر برخورداری از اهمیت استراتژیکی که در تولید آن وجود دارد در همواره مورد توجه بوده است (Nessabian & Moghaddasi, 2010). ایران در حدود ۱,۹۳ درصد از سهم کل مصرف جهانی گندم را در اختیار دارد و یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان گندم در جهان به شمار می‌رود (ریاحی و همکاران، ۱۳۹۷). بررسی سرانه مصرف مواد غذایی در ایران نشان می‌دهد که در میان کالاهای اساسی، فرآورده‌های خانواده گندم بیشترین سهم را در تامین امنیت غذایی افراد جامعه به خود اختصاص داده‌اند، به نحوی که در حدود ۲۵ درصد مواد غذایی موجود در الگوی تغذیه مردم ایران متشکل از محصولات مشتق شده از گندم است (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۷؛ Iran Ministry of Health and Medical Education, 2013). در این میان نان حاصل از گندم مهم‌ترین ماده غذایی روزانه مردم را تشکیل می‌دهد و نقش عمده‌ای در تامین انرژی و پروتئین مورد نیاز بدن به عهده دارد. بر طبق آمارهای موجود متوسط سهم مصرف نان در کل انرژی مورد احتیاج بدن انسان، حدود ۴۰ درصد است (رزمی، ۱۳۹۱). این آمار اهمیت توجه به مساله گندم را نزد سیاستگذاران دو چندان می‌کند. در این پژوهش با توجه به اهمیت موضوع خرید تضمینی گندم بر آن هستیم تا الگوی مناسب خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی کالای اساسی گندم را احصا و اعتبارسنجی کنیم.

پیشینه نظری

خرید تضمینی

سیاست خرید تضمینی یکی از مهمترین سیاست‌های حمایتی دولت از تولید محصولات اساسی کشاورزی در سال‌های پس از پیروزی انقلاب بوده است (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۸). خرید تضمینی نقش موثری در جهت دادن به الگوی کشت و بهره‌برداری از اراضی کشاورزی دارد (Carriquiry & et al., 2016). سیاست خرید تضمینی به عنوان یکی از سیاست‌های حمایتی و تثبیت درآمدی، از خارج شدن کشاورزان از جریان تولید جلوگیری می‌کند (احمدوند و نجف‌پور، ۱۳۸۶). به طور کلی هدف‌های عمده این سیاست افزایش تولید محصولات اساسی کشاورزی، تنظیم الگوی کشت و افزایش درآمد تولیدکنندگان است (شعبان‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). در این نوع از سیاست‌گذاری به این علت که ممکن است قیمت برخی از کالاها در صورت تعیین آن با مکانیزم بازار، پایین‌تر از هزینه‌های تولید تعیین شود و یا سود حاصل از آن به میزانی باشد که تولیدات آینده را به شدت کاهش دهد؛ خرید این محصولات توسط دولت تضمین می‌شود (Shermeh & Molaei, 2015). در سیاست خرید تضمینی برخلاف سیاست تثبیت قیمت، تولیدکننده می‌تواند محصول خود را در بازار آزاد به قیمت دلخواه به فروش برساند. تولیدکننده در صورتی که محصول مزبور به قیمت قابل قبولی به فروش نرسد، می‌تواند محصول را به قیمت تضمین شده به سازمان‌های دولتی به فروش برساند (عبداللهی و عابدین، ۱۳۸۹؛ علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۸).

پیشینه تجربی

خلاصه‌ای از مطالعات صورت گرفته مشتمل بر نام محققان، سال انجام پژوهش و دستاوردهای حاصله پیرامون موضوع پژوهش در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ - خلاصه پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی		
محقق/سال	عنوان	نتایج
علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸)	ارزیابی اثربخشی سیاست خرید تضمینی در پایدارسازی تولید گندم در ایران	نتایج نشان داد که در صورت اجرای مطلوب و مناسب سیاست خرید تضمینی، نوسان‌های اجزای تولید گندم در کشور به کمترین میزان خواهد رسید. افزون بر این، در این شرایط به طور میانگین در هر سال در حدود ۸۴ درصد از نیاز مصرفی گندم در کشور از محل تولید داخل تأمین خواهد شد.
حبیبی و همکاران (۱۳۹۷)	عوامل موثر بر خرید تضمینی گندم در شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۲ استان مازندران	یافته‌ها نشان می‌دهد که متغیرهای میزان و کیفیت گندم تولیدی، هزینه‌های جاری و امکانات موجود، سیاست‌های دولت، دستورالعمل‌ها و قوانین، شرایط اقتصادی و قیمت بر سیاست خرید تضمینی گندم موثر بوده و به ترتیب دارای اولویت‌های پنجم، چهارم، اول، سوم و دوم می‌باشند.

نتایج نشان داد که میزان تولید گندم در سطح کشور، تقویت بخش خصوصی در فرایند خرید، ذخیره سازی و توزیع گندم، قوانین و مقررات و سیاست گذاری های بخش دولتی و خصوصی، زمان بندی مناسب جهت تحویل گندم، هزینه های جاری و خرید گندم بر مبنای کیفیت بر سلامت کیفیت خرید گندم موثر هستند.	نظام خرید هدفمند گندم	جعفری (۱۳۹۰)
پیشینه خارجی		
نتایج	عنوان	محقق/سال
نتایج نشان داد که ارائه انتظارات قیمت سالانه کشاورزان براساس تورم در یک رویکرد حمایتی منجر به پایداری بیشتر تولید و عرضه محصول می شود. از طرف دیگر آزادسازی قیمت گندم و به تبع آن کاهش تقاضا برای این محصول باعث پایداری بیشتر سهام گندم کشور می شود.	کاهش منابع آب، افزایش هزینه های دولت و نوسانات ارزی، چالش های اصلی تولید گندم. چه چیزی باید انجام شود؟	Alipour & et al (2018)
نتایج نشان داد که اعمال سیاست تعیین حداقل قیمت خرید تضمینی گندم بیش از ۸ درصد نسبت به اعمال سیاست پرداخت نقدی به تولیدکنندگان و مصرف کنندگان گندم بر میزان تولید این محصول در کشور خواهد افزود.	سیاست های حمایت غذایی در هند و تاثیر آن بر ذخیره احتیاطی و هزینه ها: تجزیه و تحلیل تعادل جزئی پویا	Kozicka & et al (2017)
نتایج نشان می دهد که اجرای سیاست حمایت قیمتی در هند به ویژه طی یک دهه اخیر سطح زیرکشت محصولات مشمول از جمله گندم، برنج، ذرت و پنبه را به گونه قابل توجهی افزایش می دهد.	مطالعه ارزیابی اثربخشی سیاست حداقل قیمت حمایتی بر روی کشاورزان	Aayog (2016)
نتایج نشان داد که سیاست های حمایتی گندم در کشور چین تاثیرات قابل توجهی بر تولید و قیمت جهانی این محصول خواهد داشت. ازین رو حذف سیاست های حمایتی تا افاق ۲۰۲۲ میلادی در وهله اول باعث کاهش تولید گندم در کشور چین شده و در گام بعدی باعث افزایش قیمت جهانی گندم به میزان ۲،۸ درصد خواهد شد.	تجزیه و تحلیل سیاست های حمایتی گندم در چین روی تولید، نرخ و قیمت جهانی گندم	Carriquiry & et al (2016)
نتایج نشان داد که با افزایش قیمت تضمینی گندم مقدار تولید این محصول در همه استان ها افزایش می یابد.	تاثیر خرید تضمینی گندم بر میزان تولید آن در ایران	Taali & et al (2015)

همان گونه که مشاهده می شود در ادبیات موضوع به کرات به اهمیت حمایت از تولید کالاهای اساسی به ویژه گندم و تاثیر آن بر کاهش وابستگی به واردات و تامین خودکفایی، پایداری تولید، امنیت غذایی و تاثیر آن بر حفظ امنیت ملی و حفظ نظام و حاکمیت کشورها تاکید شده است. محققان در تحقیقات مختلفی به بررسی موضوع خرید تضمینی پرداخته اند، ولی عموم پژوهش های انجام شده از سنخ بررسی های رابطه ای هستند. به عنوان مثال بیشتر به بررسی تاثیر انواع سیاست های حمایتی از جمله سیاست خرید تضمینی بر عواملی همچون سطح زیرکشت، عرضه محصول، الگوی کشت، ارزیابی عملکرد سیاست های حمایتی و غیره پرداخته اند. علی رغم تاکید بر اهمیت این موضوع در پیشینه پژوهش و با توجه به تعیین قیمت از سوی دولت و دستگاه های متولی و اجرای سیاست خرید تضمینی از سوی دستگاه های اجرایی ذیربط، در هیچ

پژوهشی به طراحی مدل مناسب برای سیاست خرید تضمینی اشاره نشده است. تحقیق حاضر به دلیل اهمیت این موضوع و وجود خلاء در زمینه طراحی یک مدل جامع برای سیاست خرید تضمینی، به ارائه یک مدل و اعتبارسنجی آن در این زمینه پرداخته است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر ماهیت اکتشافی و از نظر روش گردآوری داده‌ها آمیخته از نوع اکتشافی است. این پژوهش در دو فاز کیفی و کمی انجام شده است. در مرحله کیفی ۱۴ نفر از کارشناسان و مدیران شرکت بازرگانی دولتی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، سازمان برنامه و بودجه و اساتید حوزه اقتصاد کشاورزی در حوزه خرید تضمینی با استفاده از روش نمونه‌گیری هدف‌مند جهت انجام مصاحبه عمیق انتخاب شدند. افراد انتخاب شده به عنوان نمونه یا دارای سابقه اجرایی و یا سابقه پژوهش دانشگاهی در حوزه خرید تضمینی بودند. برای تعیین حجم نمونه در این مرحله از منطق اشباع نظری استفاده شد. مطالعات نشان داده است که محقق در یک پژوهش کیفی که با دقت هدایت شده باشد عموماً با تعداد دوازده شرکت‌کننده به نقطه اشباع می‌رسد و این تعداد بیشتر از بیست نفر نیز نخواهد بود (Morehouse & Maykut, 2002). برای تحلیل مصاحبه‌ها از روش تحلیل تم استفاده شد. جهت سنجش پایایی در فاز کیفی از روش پایایی دوکدگذار (ارزیاب) استفاده شد. بر این اساس تعداد سه مصاحبه کدگذاری مجدد شدند و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی به کار می‌رود محاسبه شد. ضریب کاپای محاسبه شده توسط نرم‌افزار اسپاس‌اس مقدار ۰,۸۸۴ بود که از مقدار قابل قبول آن (۰/۶) (Jensen & Allen, 1996) بالاتر بود. بنابراین فرض استقلال کدهای استخراجی رد و به هم‌وابستگی کدهای استخراجی تایید شد. جهت بررسی روایی سوال‌های مصاحبه، ابتدا با سه مصاحبه پیش‌آزمون به عمل آمد که منجر به ویرایش ادبی و نگارشی و افزودن دو سوال به سوال‌های مصاحبه شد. در فاز کمی پژوهش به منظور اعتبارسنجی مدل مفهومی استخراج شده، پرسشنامه‌ای ۳۳ گویه‌ای مشتمل بر ابعاد درون‌دادهای نظام خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی (۱۰ گویه)، چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی (۴ گویه)، بازیگران خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی (۷ گویه)، شرایط موثر بر خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی (۵ گویه) و پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی (۷ گویه) تدوین شد. برای تعیین روایی پرسشنامه طراحی شده، از روش روایی صوری و محتوایی استفاده شد. برای این منظور ابزار طراحی شده توسط ۱۰ نفر از خبرگان اجرائی و دانشگاهی مرتبط با حوزه خرید تضمینی کالاهای اساسی مورد بررسی قرار گرفت و اصلاحات مدنظر آنها اعمال شد. سپس به منظور تعیین پایایی پرسشنامه شاخص آلفای کرونباخ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ استخراج شده برای درون‌دادهای ۰,۷۵۷، چرخه خط‌مشی‌گذاری ۰,۸۴۳، بازیگران ۰,۷۶۱، شرایط موثر بر خرید تضمینی ۰,۸۲۲ و پیامدها ۰,۷۸۴ بود که از مقدار استاندارد ۰,۷ (Sekaran & Bougie, 2016)

بیشتر بوده و نشان از پایداری مطلوب ابزار تحقیق داشت. پس از بررسی روایی و پایداری ابزار طراحی شده، پرسشنامه مربوطه توزیع شد. جامعه آماری پژوهش در فاز کمی شامل کارشناسان و مدیران شرکت بازرگانی دولتی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، سازمان برنامه و بودجه و اساتید حوزه اقتصاد کشاورزی بودند که حدود ۶۵۰ نفر تخمین زده شدند. بر اساس جدول کرجسی و مورگان (Morgan & Krejcie, 2016) تعداد ۲۴۲ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت تحلیل داده‌های پژوهش در این مرحله از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

اطلاعات مشارکت‌کنندگان در پژوهش

برای انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با تعداد ۱۴ نفر از خبرگان مصاحبه انجام شد که اطلاعات جمعیت‌شناختی آن‌ها در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲ - توزیع جمعیت‌شناختی نمونه در مرحله کیفی

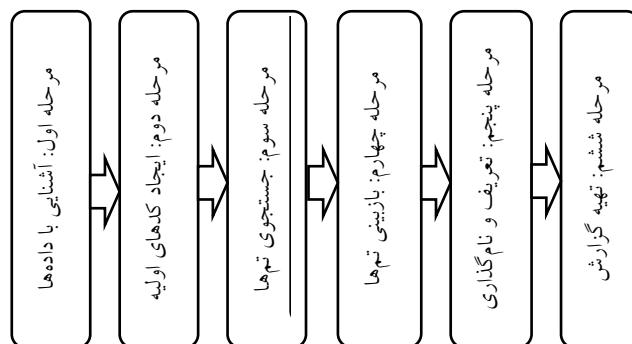
سمت	سطح تحصیلات	رشته	سابقه کاری	جنسیت	حوزه فعالیت	
					اجرائی	دانشگاهی
مدیر اسبق بازرگانی داخلی شرکت بازرگانی دولتی	لیسانس	مدیریت دولتی	۳۴	مرد	✘	
مشاور معاونت برنامه‌ریزی در شرکت بازرگانی دولتی ایران	دکتری	مهندسی کشاورزی	۲۶	مرد	✘	✘
مدیر کل بازرگانی داخلی ایران	فوق لیسانس	مدیریت بازرگانی	۱۷	مرد	✘	
مشاور مدیرعامل شرکت بازرگانی دولتی در خرید تضمینی گندم	لیسانس	مدیریت دولتی	۳۵	مرد	✘	
مشاور شرکت بازرگانی دولتی ایران	دکتری	اقتصاد	۹	مرد	✘	
مدیر پژوهشکده غلات بازرگانی دولتی ایران	فوق لیسانس	مدیریت	۱۸	مرد	✘	
کارمند شرکت بازرگانی دولتی ایران	لیسانس	مهندسی کامپیوتر	۱۸	مرد	✘	
کارمند شرکت غله کرمانشاه	فوق لیسانس	حسابداری	۲۴	مرد	✘	
سازمان برنامه و بودجه	فوق لیسانس	مهندسی اقتصاد کشاورزی	۲۰	مرد	✘	
مدیر گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران	دکتری	اقتصاد کشاورزی	۱۰	مرد	✘	✘

		مرد	۲۰	اقتصاد کشاورزی	دکتری	پژوهشگر در مرکز مطالعات بازرگانی
✕		مرد	۲۰	اقتصاد کشاورزی	دکتری	پژوهشگر در مرکز مطالعات بازرگانی
✕		زن	۱۸	اقتصاد کشاورزی	دکتری	پژوهشگر در مرکز مطالعات بازرگانی
✕		مرد	۱۲	مهندسی صنایع	دکتری	پژوهشگر در مرکز مطالعات بازرگانی

برای مرحله کمی تعداد ۲۴۲ نفر در پژوهش مشارکت داشتند که ۱۷۸ نفر (۷۳ درصد) مرد و ۶۴ نفر (۲۴ درصد) زن بودند. تعداد ۶۰ نفر (۲۴ درصد) از مشارکت‌کنندگان بین ۳۱-۴۰ سال، ۱۱۴ نفر (۴۷ درصد) بین ۴۱-۵۰ سال و ۶۸ نفر (۲۸,۱ درصد) بیشتر از ۵۰ سال سن داشتند. ۲۵ نفر (۱۰ درصد) از مشارکت‌کنندگان دارای مدرک تحصیلی لیسانس، ۹۰ نفر (۳۷ درصد) دارای مدرک فوق لیسانس و ۱۲۷ نفر (۵۲ درصد) مدرک دکتری داشتند. ۱۱ نفر (۴ درصد) از مشارکت‌کنندگان دارای سابقه فعالیت کمتر از ۵ سال، ۱۰۲ نفر (۴۲ درصد)، ۷۹ نفر (۳۲ درصد) بین ۱۰-۱۵ سال و ۵۰ نفر (۲۰ درصد) بیشتر از ۱۵ سال سابقه فعالیت در حوزه خرید تضمینی را دارند.

نتایج حاصل از تحلیل تم

برای تجزیه و تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، احصای مفاهیم و مقولات در این پژوهش از روش تحلیل تم استفاده شد. تحلیل تم روشی برای تعیین، تحلیل و بیان الگوهای (تم‌ها) موجود درون داده‌ها است. تحلیل شامل یک رفت و برگشت مستمر بین مجموعه داده‌ها و خلاصه‌های کدگذاری شده، و تحلیل داده‌هایی است که به وجود می‌آیند. نگارش تحلیل از همان مرحله اول شروع می‌شود. به طور کلی هیچ راه منحصر به فردی برای شروع مطالعه در مورد تحلیل تم وجود ندارد (Clarke & Braun, 2015). مراحل شش‌گانه تحلیل تم در ادامه توضیح داده شده‌اند.



شکل ۱ - گام‌های تکنیک تحلیل تم.

در مرحله اول داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از مصاحبه به صورت فعال مورد مطالعه دقیق قرار گرفت. این کار با مراجعه مکرر به مرور ادبیات انجام شده و مقایسه و تجزیه و تحلیل مطالب

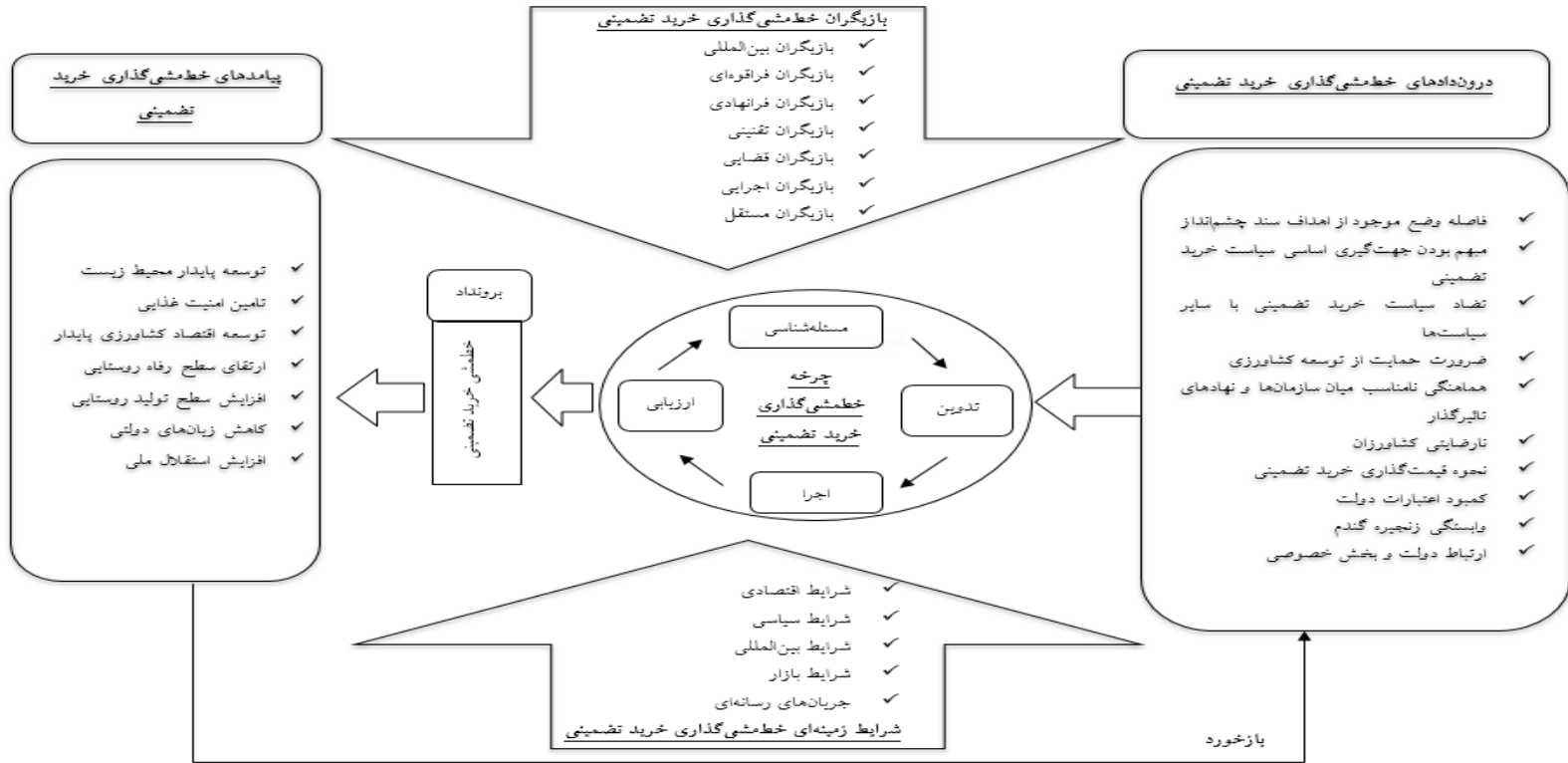
و معانی استنباط شده انجام گرفت. در مرحله دوم، کدهای اولیه از داده‌ها ایجاد گردید. در مرحله سوم برخی از کدهای اولیه تم‌های اصلی را شکل می‌دهند، در حالی که برخی دیگر تم‌های فرعی را شکل داده، و مابقی نیز حذف می‌شوند. در مرحله چهارم محقق مجموعه‌ای از تم‌ها را ایجاد کرده و آنها را مورد بازبینی قرار می‌دهد. این مرحله شامل دو مرحله بازبینی و تصفیه تم‌ها است. مرحله اول شامل بازبینی در سطح خلاصه‌های کدگذاری شده است. در مرحله دوم اعتبار تم‌ها در رابطه با مجموعه داده‌ها در نظر گرفته می‌شود. در مرحله پنجم، تم‌های ارایه شده تعریف شده و دوباره مورد بازبینی قرار گرفتند و سپس داده‌های داخل آن‌ها تحلیل شدند. کدها و مولفه‌های استخراجی در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳ - مولفه‌های استخراجی پژوهش

کد	مولفه
نحوه قیمت‌گذاری خرید تضمینی (وابستگی قیمت به بودجه دولت، انگیزشی نبودن قیمت، عدم توجه به کیفیت ذاتی گندم در قیمت‌گذاری و غیره)	درون‌دادهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم
نارضایتی کشاورزان	
(عدم پرداخت به موقع، وقفه در دریافت کود و سموم و عدم وجود حمایت‌های حین تولید)	
فاصله وضع موجود از اهداف سند چشم‌انداز	
هماهنگی نامناسب میان سازمان‌ها و نهادهای تاثیرگذار	
مبهم بودن جهت‌گیری اساسی سیاست خرید تضمینی	
کمبود اعتبارات دولت	
تضاد سیاست خرید تضمینی با سایر سیاست‌ها (از جمله سیاست غذای ارزان، حمایت از مصرف‌کننده)	
وابستگی زنجیره گندم (تاثیر قیمت و کیفیت گندم بر آرد، نان و سایر فراورده‌های برگرفته از گندم)	
ضرورت حمایت از توسعه کشاورزی	
ارتباط دولت و بخش خصوصی	چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم
مسئله‌شناسی خط‌مشی خرید تضمینی (نیازسنجی کالایی، پیش‌بینی تولید و...)	
تدوین خط‌مشی خرید تضمینی (از جمله کنش کشاورزی دولتمردان و بروکرات‌ها، تدوین تحلیل گرا)	
اجرای خط‌مشی خرید تضمینی (از جمله مکان‌یابی و تعیین سیستم ذخیره سازی، طراحی تجهیزات و تاسیسات مناسب در انبار، شرایط حمل و نقل)	
ارزیابی خط‌مشی خرید تضمینی (از قبیل ارتقا کیفیت گندم تولیدی، جلوگیری از ضایعات گندم و فراورده‌های آن و تثبیت نوسانات عرضه)	
بازیگران بین‌المللی (سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد، سازمان بهداشت جهانی)	بازیگران فراقوه‌ای (مجمع تشخیص مصلحت نظام)
بازیگران فراقوه‌ای (مجمع تشخیص مصلحت نظام)	

کد	مولفه
بازیگران فرانهادی (شورای اقتصاد، بانک مرکزی و...)	بازیگران خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم
بازیگران تقنینی (دیوان محاسبات، کمیسیون کشاورزی قوه مقننه)	
بازیگران قضایی (سازمان بازرسی کل کشور، قضات و دادگاه‌ها)	
بازیگران اجرایی (وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت معدن تجارت و سازمان برنامه و بودجه)	
بازیگران مستقل (رسانه‌های نوین و متعارف، بخش خصوصی)	
شرایط اقتصادی (درب‌گیرنده توان مالی مردم، نرخ ارز، نرخ تورم و...)	شرایط زمینه‌ای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی
شرایط سیاسی (از قبیل اراده دولت، تعامل سیاست‌گذاران، سیاست‌های کلان کشور و سیاست‌های دستگاه مجری)	
شرایط بین‌المللی (تعامل با سازمان‌های بین‌المللی، بررسی نظرات سازمان‌های بین‌المللی)	
جریان‌های رسانه‌ای (وجود فضای باز رسانه‌ای و استفاده از رسانه‌های نوین همچون شبکه‌های اجتماعی)	
شرایط بازار (دسترسی به بازارهای خارجی، تفاوت بین قیمت تضمینی و نرخ بازار، قاچاق کالا و...)	
ارتقای سطح رفاه روستایی	پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی
افزایش سطح تولید روستایی	
کاهش زیان‌های دولتی	
توسعه پایدار محیط زیست	
تامین امنیت غذایی	
توسعه اقتصادی کشاورزی پایدار افزایش استقلال ملی (کاهش وابستگی به کشورهای خارجی)	

محقق بعد از شناسایی مولفه‌ها و عوامل تاثیرگذار بر خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم اقدام به طراحی مدل مفهومی نموده است که نتیجه آن در شکل ۲ ارائه شده است.

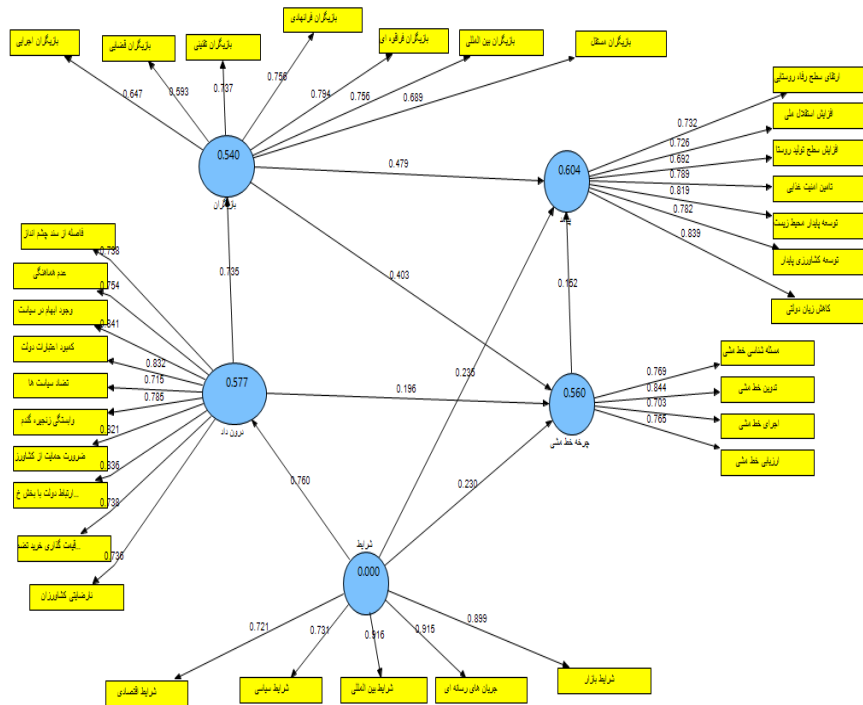


شکل ۲ - مدل خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم.

در فاز کمی پژوهش، مدل احصا شده در فاز کیفی اعتبارسنجی شد. برای این منظور ابتدا بار عاملی سازه‌های مختلف پرسشنامه در پیش‌بینی گویه‌های مربوطه، بررسی شد تا از برازندگی مدل و قابل قبول بودن نشان‌گرهای آن در اندازه‌گیری سازه‌ها اطمینان حاصل شود. در این پژوهش در بخش استنباطی برای آزمون مدل از مدلسازی معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و SMART-PLS استفاده می‌گردد. مدلیابی به کمک اسمارت پی ال اس در حوزه‌های متنوع از جمله مدیریت و علوم اجتماعی کاربرد دارد. از طریق مدل یابی اسمارت پی‌ال‌اس می‌توان ضرایب رگرسیون استاندارد را برای مسیرها، ضرایب تعیین را برای متغیرهای درونی و اندازه شاخص‌ها را برای مدل مفهومی به دست آورد (Wu, 2010). در روش حداقل مربعات جزئی^۲ برای سنجش بخش اندازه‌گیری که مربوط به پایایی و روایی ابزار پژوهش می‌باشد؛ از آزمون‌های ضریب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، روایی واگرا و همگرا استفاده شده است که در ادامه شرح داده شده است و پس از بررسی بخش اندازه‌گیری مدل پژوهش سپس به بررسی برازش کلی مدل پرداخته می‌شود که در این پژوهش از برازش کلی مدل (GOF) استفاده شده است و پس از آن برازش کلی مدل مورد تأیید قرار گرفته است.

پایایی و روایی در روش حداقل مربعات جزئی

۱) **ضریب بارهای عاملی:** بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شوند که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود، مؤید این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن، از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است. بنابراین، مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی ۰/۴ می‌باشد چنانچه پس از اجرای مدل، بار عاملی سؤالاتی کمتر از ۰/۴ شد، آن سؤال حذف می‌شود تا بررسی سایر معیارها تحت تأثیر آن قرار نگیرد.



شکل ۳ - ضریب بارهای عاملی پژوهش.

۲) **آلفای کرونباخ:** معیاری کلاسیک برای سنجش پایایی و سنجش مناسب برای ارزیابی پایداری درونی (سازگاری درونی) محسوب می‌شود. مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ بیانگر پایایی قابل قبول است. ۳) **پایایی ترکیبی:** معیار پایایی ترکیبی در مدل‌سازی معادلات ساختاری معیار بهتری از آلفای کرونباخ به شمار می‌رود چراکه در محاسبه پایایی ترکیبی، شاخص‌های با بار عاملی بیشتر اهمیت بیشتری دارند (Vinzi et al., 2010). با عنایت به موارد فوق و با توجه به جدول ۲ مقدار تمامی سازه‌ها مورد تأیید هستند، برازش مناسب مدل‌های اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

۳) **روایی همگرا:** روایی همگرا^۳ معیاری است که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش حداقل مربعات جزئی به کار برده می‌شود. معیار میانگین واریانس استخراج شده نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است.

جدول ۴ - آلفای کرونباخ، ضریب پایایی، میانگین واریانس استخراج‌شده، R^2 و برازش کلی مدل

متغیر	پایایی ترکیبی	آلفا کرونباخ	میانگین واریانس استخراج‌شده	مقادیر اشتراکی	R^2	برازش کلی مدل
	بزرگتر از ۰,۷	بزرگتر از ۰,۷	بزرگتر از ۰,۵	-	بین ۰,۳۳ تا ۰,۶۷	GOF بیشتر از ۰,۳۳
بازیگران	۰,۸۵۱	۰,۷۹۷	۰,۵۵۶۹	۰,۵۵۶	۰,۵۴۰۲	
درونداد	۰,۹۳۹	۰,۹۲۸	۰,۶۰۹۹	۰,۶۰۹	۰,۵۷۷۲	
شرایط	۰,۹۲۲	۰,۸۹۳	۰,۷۰۷۸	۰,۷۰۷	-	
پیامد	۰,۹۱۰	۰,۸۸۴	۰,۵۹۲۹	۰,۵۹۲	۰,۶۰۳۵	
چرخه خط‌مشی	۰,۸۵۴	۰,۷۷۶	۰,۵۹۲۳	۰,۵۹۵	۰,۵۶۰۰	
میانگین				۰,۶۱۲	۰,۵۷۰۲	

۴) **روایی واگرا:** روش فورنل و لارکر میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه رابطه آن سازه با سایر سازه‌هاست؛ به‌طوری‌که روایی واگرایی قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارد تا با سازه‌های دیگر. جدول ۵

- روایی واگرا

سازه	بازیگران	درونداد	شرایط	پیامد	چرخه خط‌مشی
بازیگران	۰,۷۴۶۲				
درون داد	۰,۷۳۵۰	۰,۷۸۱۰			
شرایط	۰,۶۵۴۸	۰,۶۵۹۷	۰,۸۴۱۳		
پیامد	۰,۶۳۹۴	۰,۶۱۴۷	۰,۶۴۶۹	۰,۷۷۰۰	
چرخه خط‌مشی	۰,۶۹۷۸	۰,۶۶۷۱	۰,۶۴۳۰	۰,۶۳۷۹	۰,۷۷۱۷

برازش مدل نهایی

وتزلس^۵ (۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای برازش کلی مدل معرفی کرد؛ بنابراین حاصل شدن ۰/۵۹۱۰ برای برازش کلی مدل نشان از برازش کلی قوی مدل دارد.

4 - Divergent Validity

5 - Wetzels

درون‌داده‌های خط‌مشی خرید تضمینی بر بازیگران و ذی‌نفعان خط‌مشی خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۷۳ و ضریب معناداری ۲۰,۹۷؛ بر چرخه خط‌مشی خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۱۹ و ضریب معناداری ۲,۵۴ تاثیر مثبت و معناداری دارد. مقوله چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی مشتمل بر چهار مفهوم و مرحله مساله‌شناسی، تدوین، اجرا و ارزیابی است. توجه خط‌مشی‌گذاران خرید تضمینی به همه مراحل نامبرده ضروری است اما توجه به مرحله تدوین خط‌مشی خرید تضمینی و داشتن حساسیت لازم در این مرحله مهم‌تر است. دلیل آن نیز این است که خط‌مشی‌هایی که خوب تدوین شوند و منطبق بر واقعیت‌ها باشند به احتمال زیاد خوب نیز اجرا خواهند شد. در بررسی مدل ساختاری پژوهش چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی بر پیامدها با ضریب تاثیر ۰,۱۵ و ضریب معناداری ۲,۲۵۷ تاثیر مثبت و معناداری دارد. مقوله بازیگران و ذی‌نفعان خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی مشتمل بر سازمان‌ها و نهادهای چندگانه تاثیرگذار بر خط‌مشی خرید تضمینی است. ذی‌نفعان مختلف از جمله شورای اقتصاد، سازمان‌های قضایی (سازمان بازرسی کل کشور)، سازمان‌های تقنینی (دیوان محاسبات) و سازمان‌های اجرایی (وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صمت) بر خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی به صورت مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار هستند. هر کدام از ذی‌نفعان مختلف از دریچه چشم خود به مساله خرید تضمینی نگاه می‌کنند. علی‌رغم انتظار و حمایت جامعه از خرید تضمینی گندم، یکی از یافته‌های مهم این پژوهش نبود هماهنگی و اجماع بین سازمان‌های مختلف ذی‌نفع است. این مساله برای موضوع بسیار مهمی مانند گندم بسیار زیان‌آور است. از این رو به دولت پیشنهاد می‌شود با اتخاذ رویکرد ابزاری ابتکار عمل را در دست گیرد و نسبت به تشکیل شبکه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی اقدام کند و در مراحل بعدی با گسترده‌تر شدن دامنه شبکه و عضویت همه دستگاه‌های ذی‌نفع عمومی، خصوصی و تشکلی‌هایی از گندم‌کاران به یک رویکرد تعاملی تغییر موضع دهد. مقوله بازیگران و ذی‌نفعان خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی بر چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۴۰ و ضریب معناداری ۴,۰۵۰ تاثیر مثبت و معناداری دارد. به علاوه بازیگران و ذی‌نفعان خط‌مشی خرید تضمینی بر پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی نیز با ضریب تاثیر ۰,۴۷ و ضریب معناداری ۶,۸۴ تاثیر مثبت و معناداری دارد. مقوله شرایط زمینه‌ای موثر بر خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی مشتمل بر مجموعه‌ای از شرایط سیاسی، اقتصادی، بازار، بین‌المللی و جریان‌های رسانه‌ای هستند که بر سایر عناصر مدل پژوهش از جمله چرخه و پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی تاثیر معناداری دارند. در بررسی مدل ساختاری شرایط موثر بر خرید تضمینی بر چرخه خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۲۳ و ضریب معناداری ۳,۰۸، بر دروندادهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۷۶ و ضریب معناداری ۲۶,۸۴ و بر پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی با ضریب تاثیر ۰,۲۳ و ضریب معناداری ۴,۴۵ تاثیر مثبت و معناداری دارد. مقوله پیامدهای خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی به مجموعه آثار ناشی از اجرای

خط‌مشی خرید تضمینی بر جامعه هدف دلالت دارد. اجرای خرید تضمینی گندم بر کشاورزان و تولیدکنندگان گندم و در سطح بالاتر به دلیل اهمیت گندم در سبد غذایی خانوارهای ایرانی بر کل جامعه تأثیرات بسیار زیادی دارد. این مقوله دربرگیرنده مجموعه‌ای از مولفه‌ها از قبیل ارتقای سطح رفاه روستایی، افزایش سطح تولید روستایی، کاهش زیان‌های دولتی، افزایش استقلال ملی و غیره می‌باشد. در مقایسه نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های پیشین می‌توان گفت؛ متغیرهای میزان و کیفیت گندم تولیدی، هزینه‌های جاری و امکانات موجود، سیاست‌های دولت، دستورالعمل‌ها و قوانین، تقویت بخش خصوصی، زمان‌بندی مناسب جهت تحویل گندم، شرایط اقتصادی و قیمت بر سیاست از عوامل شناسایی شده پژوهش حاضر و موثر بر خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی هستند که در پژوهش حبیبی و همکاران (۱۳۹۷) و جعفری (۱۳۹۰) نیز به این متغیرها اشاره شده است. تأثیر سیاست‌های حمایتی بر ذخیره احتیاطی و هزینه‌ها از مهم‌ترین پیامدهای سیاست‌های حمایتی گندم هستند که در تحقیق کوزیکا و همکاران (۲۰۱۷) به آن اشاره شده است. میزان گندم تولیدی از دیگر پیامدهای طرح خرید تضمینی است که در تحقیقات کاریکوری و همکاران (۲۰۱۶) و آیوگ (۲۰۱۶) به آن اشاره شده است. همانطور که مشاهده می‌شود در تحقیقات تجربی پیشین به صورت جزئی به عوامل موثر یا پیامدهای حاصل از خرید تضمینی گندم اشاره شده است ولی در هیچ پژوهشی به ارائه مدلی جامعی برای خرید تضمینی گندم اشاره نشده است که این موضوع به نوبه خود از نوآوری‌های پژوهش حاضر است. دستگاه‌های ناظر باید بازرسی مستمر و نظارت بسیار قوی‌تر از نظارت کنونی را در تمام مراحل (چه مرحله تصویب اعتبارات چه مرحله اجرا) خرید تضمینی داشته باشند. اقداماتی از قبیل: تجهیز مراکز خرید گندم به دوربین‌های مداربسته، تهیه فایل‌های ارتباطی شامل مشخصات کامل کادرهای مسئول حفاظت فیزیکی مراکز خرید جهت استفاده از موارد ضروری، استفاده بهتر از نیروی انتظامی جهت حفاظت از سیلوهای با ظرفیت بالا، آموزش‌های مناسب به ناظرین خرید در سطح کشور، برگزاری جلسات مشترک ناظران ستادی با عوامل خرید محلی به منظور آشنایی، مرور وظایف و انجام سایر هماهنگی‌های لازم به دلیل وجود فرصت کافی و اثر روانی مثبت در امر نظارت و پیشگیری از وقوع مشکلات احتمالی می‌تواند در بهبود فرایند نظارت بر خرید تضمینی پیشنهاد می‌شود. با توجه به اختلاف قیمت گندم داخلی و نرخ بالاتر آن در کشورهای خارجی از جمله کشورهای همسایه، قاچاق می‌تواند باعث ایجاد مشکلات زیادی در بازار گردد، شیوه صحیح کنترلی برای حذف یا کاهش قاچاق محصول باید مدنظر قرار گرفته و هماهنگی‌های لازم در ارگان‌های مرتبط با موضوع فراهم گردد.

توصیه‌های سیاستی

خرید تضمینی کالاهای اساسی به‌ویژه گندم از جمله مسائلی است که همواره باید مورد توجه قرار بگیرد؛ ولی به دلیل بالا بودن حجم خرید در کشور ما، این موضوع بار مالی زیادی بر دوش

دولت می‌گذارد که با توجه به کمبود اعتبارات دولتی همواره در تعیین قیمت درست گندم مشکلاتی ایجاد کرده و باعث کاهش قیمت پیشنهادی از طرف وزرات کشاورزی شده است. در این راستا به سیاستگذاران پیشنهاد می‌شود حجم گندم استراتژیک مورد نیاز را خریداری نموده و شرایط بخش خصوصی برای ورود به فرایند خرید را تسهیل نماید. دولت بهتر است نقش خود را در بازار، از خریدار انحصاری به ناظر تغییر دهد و پس‌انداز خود را صرف سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی مرتب با بازار، همانند تحقیقات، ایجاد انبارهای جدید و نوسازی و بهسازی سامانه‌ی حمل و نقل و بازاریابی کند. در این راستا پیشنهاد می‌شود از روش کشاورزی قراردادی استفاده شود. کشاورزی قراردادی بدین گونه است که خرید تضمینی توسط کارخانه‌های آرد انجام می‌شود. به عبارتی کارخانه‌ها به صورت مستقل به سراغ کشاورزان رفته و با آنها قرارداد ببندند و دولت مابه‌التفاوت قیمت پرداختی کارخانه و نرخ خرید تضمینی را پرداخت کند. با این روش بسیاری از هزینه‌ها کاهش می‌یابد. با توجه به مولفه محیط زیست و تاثیر کشاورزی بر آن پیشنهاد می‌شود سیاستگذاران در زمان وضع سیاست‌های حمایت از تولید، اثرات جانبی آن سیاست‌ها بر منابع آبی را مد نظر قرار دهند تا علاوه بر تشویق به تولید بیشتر به حفظ منابع آب نیز اهمیت داده شود. به علاوه همگام با سیاست‌های حمایت از تولید همانند خرید تضمینی، سیاست دریافت آب‌بهای تدریجی نیز می‌تواند اجرا شود. در کنار این سیاست‌ها بکارگیری کشاورزی مکانیزه به عنوان راهکاری عملیاتی برای جلوگیری از هدررفت منابع آبی و آسیب‌های زیست محیطی باید به طور جدی مورد توجه قرار گیرد. مالیات‌های زیست محیطی از دیگر سیاست‌های زیست محیطی می‌توانند باشند که بر نهاده‌های مرتبط با آب مانند انرژی و کودهای شیمیایی وضع می‌شوند و دولت می‌تواند از آنها استفاده کند. به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود با استفاده از تکنیک‌های آماری از جمله: AHP، ANP، روش بهترین بدتری (BWM) به وزن‌دهی و اولویت بندی عوامل شناسایی شده بپردازند و اهمیت وزن هر یک از متغیرها در خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم را مشخص نمایند. به سایر علاقمندان به حوزه خرید تضمینی پیشنهاد می‌شود تلاش کنند تا در یک سازمان مرتبط مانند شرکت بازرگانی دولتی ایران مدل پیشنهادی را بررسی نمایند و بدنبال آسیب شناسی دقیق در هر کدام از مقولات شناسایی شده پژوهش و مشخص کردن مشکلات خرید تضمینی گندم باشند. محقق در این پژوهش با توجه به اهمیت کالای گندم به طراحی مدل خط‌مشی‌گذاری خرید تضمینی گندم پرداخته است به سایر پژوهش‌گران پیشنهاد می‌شود، نسبت به طراحی مدل یا چارچوب برای اجرای خرید تضمینی سایر کالاهای اساسی اقدام نمایند.

منابع

- ۱- احمدوند، محمدرحیم؛ نجف‌پور، ذبیح‌الله (۱۳۸۶). ارزیابی عملکرد سیاست خرید تضمینی محصولات کشاورزی با استفاده از رابطه مبادله. مجله اقتصادی، دوره ۷، شماره ۶۵ و ۶۶، ص ۵-۱۴.
- ۲- اکبری، زهره (۱۳۹۸). شناسایی خط‌مشی‌های پیشگیری از فساد استخدامی در بخش دولتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی (ره).
- ۳- الوانی، مهدی (۱۳۹۳). تصمیم‌گیری و تعیین خط‌مشی دولت، انتشارات سمت.
- ۴- جعفری، عزیزاله (۱۳۹۰). طراحی نظام خرید هدفمند گندم. دانشگاه علم و فرهنگ.
- ۵- حبیبی، مهدی؛ نوروزی، قاسم؛ نقوی مرمتی، میثم؛ متنا، مجید (۱۳۹۷). عوامل موثر بر خرید تضمینی گندم در شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۲ استان مازندران. کنفرانس بین‌المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران، ایران.
- ۶- حسینی، سیدصفدر؛ شاه‌نباتی، نرگس (۱۳۹۴). بررسی آثار توزیعی سیاست‌های حمایتی دولت از تولیدکنندگان گندم در استان‌های ایران. فصلنامه اقتصاد کشاورزی، دوره ۹، شماره ۱، ص ۱-۱۸.
- ۷- دانش‌فرد، کرم‌اله (۱۳۹۲). مبانی خط‌مشی‌گذاری عمومی. تهران: نیاز دانش.
- ۸- رزمی، جعفر (۱۳۹۱). ایران، مرکز تجارت غلات منطقه. مرکز پژوهش‌های غلات ایران.
- ۹- ریاحی، فریبا؛ نجفی علمدارلو، حامد؛ وکیل‌پور، محمدحسن (۱۳۹۷). ارزیابی آثار رفاهی خودکفایی پایدار در بازار گندم ایران. فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، دوره ۲۶، شماره ۱۰۱، ص ۱۲۵-۱۴۳.
- ۱۰- شعبان‌زاده، مهدی؛ پیکانی‌ماچینی، غلامرضا؛ حسینی، سیدصفدر؛ یزدانی، سعید (۱۳۹۸). چرخش از سیاست خرید تضمینی به قیمت تضمینی و آثار آن بر الگوی کشت محصولات زراعی دشت قزوین. فصلنامه تحقیقات اقتصاد کشاورزی، دوره ۱۱، شماره ۴۱، ص ۱۰۱-۱۳۰.
- ۱۱- عبداللهی، مهدی؛ عابدین، محمدرضا (۱۳۸۹). مطالعه میزان و نحوه اثرگذاری سیاست‌ها و اقدامات دولت در بازار خرمای ایران. پژوهشنامه بازرگانی، دوره ۱۴، شماره ۵۴، ص ۲۰۱-۲۱۹.
- ۱۲- علی‌پور، علی‌رضا؛ موسوی، سیدحبیب‌الله؛ خلیلیان، صادق؛ مرتضوی، سیدابوالقاسم (۱۳۹۷). خودکفایی گندم و رشد جمعیت در چشم‌انداز ۱۴۰۴ در ایران (درآمدی بر نقش سیاست خرید تضمینی). مجله تحقیقات اقتصاد کشاورزی و توسعه کشاورزی ایران، دوره ۲، شماره ۴، ص ۶۳۵-۶۴۹.
- ۱۳- علی‌پور، علی‌رضا؛ موسوی، سیدحبیب‌الله؛ خلیلیان، صادق؛ مرتضوی، سیدابوالقاسم (۱۳۹۸). ارزیابی اثربخشی سیاست خرید تضمینی در پایدارسازی تولید گندم در ایران. فصلنامه اقتصاد کشاورزی، دوره ۱۳، شماره ۲، ص ۱۰۷-۱۳۵.
- ۱۴- مرکز پژوهش‌های غلات ایران (۱۳۹۱). طراحی نظام توسعه بازار گندم، آرد و نان ایران در جهان. دانشکده فنی دانشگاه تهران.

- 15- Aayog, N. I. T. I. (2016). Evaluation Study on Efficacy of Minimum Support Prices (MSP) on farmers. URL http://niti.gov.in/writereaddata/files/writereaddata/files/document_publication/MSP-report.pdf.
- 16- Alipour, A., Mosavi, S. H. A., Khalilian, S., & Mortazavi, S. A. (2018). Decreasing water resources, increasing government spending and currency fluctuations, main challenges of supplying wheat in Iran; what should be done?. *Agricultural Economics (Karaj)*, 12(4).
- 17- Carriquiry, M., Elobeid, A., & Hayes, D. (2016). Analyzing the impact of Chinese wheat support policies on US and global wheat production, trade and prices. A study prepared for the US Wheat Associates. January.
- 18- Clarke, V., Braun, V., & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*, 222-248.
- 19- Fischer, F., & Miller, G. J. (Eds.). (2017). *Handbook of public policy analysis: theory, politics, and methods*. Routledge
- 20- Iran Ministry of Health and Medical Education. (2013). *Good food basket for Iranian society*. Qom. Andishe Mandegar Press.

- 21- Jensen, L. A and Allen. (1996). Meta-Synthesis of Qualitative Findings, *Qualitative Health Research*, 6 (4), pp. 553-560.
- 22- Kozicka, M., Kalkuhl, M., & Brockhaus, J. (2017). Food Grain Policies in India and their Implications for Stocks and Fiscal Costs: A Dynamic Partial Equilibrium Analysis. *Journal of agricultural economics*, 68(1), 98-122.
- 23- Laajimi, A., Schroeder, K., Meyers, W., & Binfield, J. (2017). The Tunisia wheat market in the context of world price volatility: A stochastic partial equilibrium approach. *Journal of Food Products Marketing*, 23(4), 367-383.
- 24- Morehouse, R.E., & Maykut, P. (2002). *Beginning Qualitative Research: A Philosophical and Practical Guide*: Routledge.
- 25- Morgan, D. W., & Krejcie, R. V. (2016). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*.
- 26- Nessabian, S., & Moghaddasi, R. (2010). Production and Supportive Policies in Iran (case study of Wheat, rice and barley). *Pak. J. Agri. Sci*, 47(1), 37-44.
- 27- Riccucci, N. (2018). *Managing diversity in public sector workforces: Essentials of public policy and administration series*. Routledge.
- 28- Sekaran, U., & Bougie, R. (2016). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley & Sons.
- 29- Shafritz, J. (2019). *International Encyclopedia of Public Policy and Administration Volume 3*. Routledge.
- 30- Shermeh, H., & Molaei, N. M. (2015). Investigating the Effect of Supportive Government Policy on Wheat Production. In *International Conference on Agriculture, Environment and Tourism*. Tabriz, Iran.
- 31- Smith, V. H., & Glauber, J. W. (2020). Trade, policy, and food security. *Agricultural Economics*, 51(1), 159-171.
- 32- Taali, M. A., Shahnoushi, F. N., mosavi, S., & dourandish, A. (2015). The Impacts Of Wheats Guaranteed Price On Its Production In Iran.
- 33- Vinzi, V. E., Trinchera, L., & Amato, S. (2010). PLS path modeling: from foundations to recent developments and open issues for model assessment and improvement. In *Handbook of partial least squares* (pp. 47-82). Springer, Berlin, Heidelberg.
- 34- Wetzels, M., Odekerken-Schröder, G., & Van Oppen, C. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. *MIS quarterly*, 177-195.
- 35- Wu, W. W. (2010). Linking Bayesian networks and PLS path modeling for causal analysis. *Expert Systems with Applications*, 37(1), 134-139.
- 36- Wu, Y., Wang, E., & Miao, C. (2019). Fertilizer Use in China: The Role of Agricultural Support Policies. *Sustainability*, 11(16), 4391.